

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 375/2020-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Richardom Kovalčíkom, Rázusova 1, Košice, vo veci namietaného porušenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 19/2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 19/2009 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 19/2009 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Košice I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice I je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 640,66 € (slovom šesťstoštyridsať eur a šesťdesiatšesť centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Richarda Kovalčíka, Rázusova 1, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí, sťažostná argumentácia a rekapitulácia vyjadrení účastníkov konania

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal 25. augusta 2020 na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), v rozsahu namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 19/2009 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľka je v napadnutom konaní v postavení žalovanej, predmetom sporu je zaplatenie sumy 5 979,31 € z titulu nedoplatkov na platbách do fondu prevádzky, údržby a opráv domu za označené obdobie na základe zmluvy o výkone správy, resp. ako mimoriadneho príspevku na základe osobitnej dohody. Návrh na vydanie platobného rozkazu bol okresnému súdu doručený v roku 2008 a do dňa vyhotovenia ústavnej sťažnosti

nie je vec právoplatne ukončená. Okresný súd postupoval neefektívne, vyhovoval neopodstatneným žiadostiam žalobcov o odročenie pojednávania, medzi pojednávaniami boli veľké časové odstupy, rozsudok (zamietajúci žalobu) vydal až 3. februára 2016, spis predložil Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) až po dvoch mesiacoch od vydania rozsudku. Krajský súd 12. mája 2017 vrátil vec okresnému súdu ako predčasne predloženú z dôvodu potreby odstránenia väd odvolania. Okresný súd opakovane predložil vec krajskému súdu 27. novembra 2017 a krajský súd rozhodol 27. mája 2019 o zrušení rozsudku okresného súdu a vrátení veci na ďalšie konanie.

3. Ide o zjavné, zbytočné, ničím neodôvodnené prieťahy zavinené okresným súdom, v dôsledku ktorých sú porušené označené práva sťažovateľky a je porušená zásada zákazu *denegatio iustitiae*. Konanie pred okresným súdom a konanie pred krajským súdom nie sú podľa sťažovateľky dve samostatné konania, ale len dve inštancie toho istého konania. Ak krajský súd už rozhodol, avšak vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu, predmetná vec nie je ešte právoplatne ukončená, keďže sa ňou bude opätovne zaoberať okresný súd. Ústavná sťažnosť je podaná včas, pretože vec nie je právoplatne ukončená a právna neistota sťažovateľky trvá. Sťažnosť na prieťahy adresovaná predsedovi okresného súdu 7. decembra 2015 bola posúdená ako čiastočne dôvodná, napriek tomu k prieťahom dochádza naďalej.

4. Zásah do práv sťažovateľky je podľa nej závažný, stratila dôveru v garanciu nápravy zo strany súdnej authority, že súd rozhodne v primeranej lehote v súlade s relevantnou právnou úpravou, aby bola zabezpečená jej právna istota. Stav neistoty o výsledku konania prežíva už 11 rokov, čo pre ňu predstavuje neprimeranú psychickú záťaž. Vznikla jej tak morálna ujma spočívajúca v pocitoch psychickej neistoty, stresu, nedôvery v súdny systém a jeho účinnosť. Požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy vo výške primeranej dĺžke prieťahov a neukončeniu veci ani po 11 rokoch.

5. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal nález, že okresný súd v napadnutom konaní porušil sťažovateľkino základné právo

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Navrhla prikázať okresnému súdu bezodkladne konať v napadnutom konaní. Ďalej navrhla uložiť okresnému súdu povinnosť zaplatiť sťažovateľke primerané finančné zadost'učinenie vo výške 10 000 €. Napokon žiadala priznať náhradu trov konania.

6. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti a na oznámenie, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predseda okresného súdu podaním sp. zn. 1 SprV 563/2020 z 21. septembra 2020 oznámil, že netrvá na ústnom prerokovaní veci. Opísal priebeh konania, ktorý ústavný súd doplnil o ďalšie údaje zo spisu takto:

- 8. júla 2008 – začatie konania;
- 10. júla 2008 – výzva na zaplatenie súdnych poplatkov;
- 18. júla 2008 – zaplatenie súdneho poplatku, záznam vytlačený 7. augusta 2008;
- 27. novembra 2008 – vydanie platobného rozkazu sp. zn. 19 Ro 2290/2008;
- 12. januára 2009 – odpor sťažovateľky;
- 23. januára 2009 – preradenie veci do registra C a pridelenie veci sudkyňi JUDr. Denise Novotnej Mlinárčikovej;
- 19. februára 2009 – výzva stranám, či súhlasia s rozhodnutím bez nariadenia pojednávania, vyrubenie súdneho poplatku sťažovateľke za odpor, výzva žalobkyňi na vyjadrenie k odporu;
- 3. marca 2009 – odpoveď sťažovateľky – nesúhlas s rozhodnutím bez pojednávania;
- 9. marca 2009 – odpoveď žalobkyne;
- 15. júla 2009 – nariadenie pojednávania na 18. november 2009;
- 28. augusta 2009 – oznámenie o zmene právneho zástupcu žalobkyne;
- 15. októbra 2009 – referát na oznámenie údajov o právnom zastúpení žalobkyne;
- 18. novembra 2009 – pojednávanie odročené pre neospravedlňujúcu neúčast' žalobkyne a jej právneho zástupcu, nový termín pojednávania nariadený na 9. marec 2010;
- 23. novembra 2009 – žiadosť o ospravedlňujúcu neúčast' advokáta žalobkyne;
- 3. marca 2010 – odvolanie plnomocenstva pôvodnému advokátovi žalobkyne;
- 9. marca 2010 – pojednávanie po prejednaní veci odročené na 1. jún 2010;

- 1. júna 2010 – pojednávanie po prejednaní veci odročené na 19. október 2010;
- 6. júla 2010 – žiadosť žalobkyne o predĺženie lehoty na predloženie dokladov;
- 27. júla 2010 – predloženie dokladov sťažovateľkou;
- 2. augusta 2010 – oznámenie advokáta žalobkyne o ukončení zastupovania;
- 23. augusta 2010 – predloženie dokladov žalobkyňou;
- 10. septembra 2010 – referát na vyzvanie žalobkyne na predloženie rovnopisu doručených dokladov;
- 27. septembra 2010 – doručenie rovnopisu dokladov;
- 28. septembra 2010 – doručenie listín protistrane – sťažovateľke;
- 19. októbra 2010 – pojednávanie po prejednaní veci odročené na 15. február 2011;
- 25. a 28. októbra 2010 – doplnenie návrhov dôkazov sťažovateľkou;
- 26. novembra 2010 – referát na predvolanie navrhnutého svedka a oznámenie údajov;
- 29. novembra 2010 – žiadosť advokáta žalobkyne na predĺženie lehoty na predloženie dokumentov;
- 17. decembra 2010 – predloženie dokumentov žalobkyňou;
- 15. februára 2011 – žiadosť právneho zástupcu sťažovateľky o odročenie pojednávania pre jeho práceneschopnosť, pojednávanie odročené na 18. máj 2011;
- 18. februára 2011 – žiadosť advokáta žalobkyne o ospravedlnenie neúčasti;
- 8. marca 2011 – predloženie potvrdenia o práceneschopnosti advokáta sťažovateľky;
- 9. mája 2011 – návrh na zmenu účastníka na strane žalobcu;
- 26. mája 2011 – referát na vyžiadanie dokumentov od žalobkyne a na oznámenie súhlasu so vstupom do konania, realizovaný 20. júna 2011;
- 26. júna 2011 – doručenie dokumentov žalobkyňou;
- 27. júla 2011 – referát na zaslanie dokumentov advokátovi sťažovateľky, urgencia;
- 8. septembra 2011 – oznámenie súhlasu so vstupom do konania;
- 4. októbra 2011 – uznesenie o pripustení vstupu spoločnosti [REDAKOVANÉ]
[REDAKOVANÉ], na miesto pôvodného žalobcu spoločnosti You in media, s. r. o.;
- 22. novembra 2011 – nariadenie pojednávania na 14. marec 2012;
- 12. marca 2012 – predloženie listín sťažovateľkou k pojednávaniu;

- 14. marca 2012 – pojednávanie, prednesený návrh na prerušenie konania, odročené na neurčito;
- 16. marca 2012 – predloženie dôkazov žalobkyňou;
- 28. marca 2012 – referát pre tajomníka na vyzvanie sťažovateľky na oznámenie, či trvá na návrhu na prerušenie konania;
- 23. apríla 2012 – oznámenie sťažovateľky o trvaní na návrhu na prerušenie konania do skončenia konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 38 C 327/2010;
- 27. apríla 2012 – referát na vyhotovenie uznesenia;
- 22. mája 2012 – uznesenie o zamietnutí návrhu na prerušenie konania;
- 4. júna 2012 – odvolanie sťažovateľky;
- 26. júna 2012 – referát na doručenie odvolania sťažovateľky advokátovi žalobkyne;
- 16. júna 2012 – predloženie spisu krajskému súdu;
- 15. augusta 2012 – vyjadrenie žalobkyne;
- 26. septembra 2012 – uznesenie krajského súdu (potvrdzujúce), právoplatné 16. novembra 2012;
- 8. novembra 2012 – vrátenie spisu okresnému súdu;
- 9. novembra 2012 – referát na doručenie uznesenia krajského súdu;
- 21. januára 2013 – referát na pripojenie spisu okresného súdu sp. zn. 38 C 327/2010, 23. januára 2013 referát na vylúčenie spisu;
- 26. apríla 2013 – nariadenie termínu pojednávania na 15. október 2013;
- 14. októbra 2013 – návrh sťažovateľky na prerušenie konania;
- 15. októbra 2013 – odročenie pojednávania na neurčito z dôvodu podanej žiadosti sťažovateľky o prerušenie konania do skončenia konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 18 C 21/2008;
- 23. októbra 2013 – referát na zapožičanie spisu okresného súdu sp. zn. 18 C 21/2008;
- 24. októbra 2013 – referát na vypracovanie uznesenia;
- 30. októbra 2013 – vyjadrenie žalobkyne k návrhu na prerušenie konania;
- 6. novembra 2013 – uznesenie o zamietnutí návrhu na prerušenie konania, právoplatné 28. novembra 2013;
- 13. januára 2014 – nariadenie termínu pojednávania na 8. apríl 2014;

- 8. apríla 2014 – pojednávanie po prejednaní veci odročené na 18. jún 2014;
- 15. apríla 2014 – referát na pripojenie spisu okresného súdu sp. zn. 13 C 90/2014;
- 25. apríla 2014 – vylúčenie pripojeného spisu;
- 26. mája 2014 – vyjadrenie sťažovateľky k procesnej legitímácii;
- 28. mája 2014 – referát na doručenie vyjadrenia sťažovateľky žalobkyni;
- 13. júna 2014 – zrušenie pojednávania z dôvodu práceneschopnosti sudkyne;
- 30. júna 2014 – nariadenie termínu pojednávania na 19. november 2014;
- 10. novembra 2014 – vyjadrenie žalobkyne, návrh na povolenie vstupu ďalších účastníkov do konania;
- 12. a 13. novembra 2014 – referát na zrušenie termínu pojednávania, na doručenie návrhu sťažovateľke, na vypracovanie uznesenia;
- 13. novembra 2014 – doplnenie návrhu žalobkyne na pristúpenie ďalších účastníkov do konania na strane žalobcu;
- 15. decembra 2014 – referát na doručenie výzvy na oznámenie súhlasu so vstupom;
- 15. januára 2015 – vyjadrenie sťažovateľky;
- 20. januára 2015 – súhlas spoločnosti [REDACTED] so vstupom do konania;
- 28. mája 2015 – uznesenie o pripustení vstupu účastníkov na strane žalobcu;
- 6. augusta 2015 – nariadenie termínu pojednávania na 18. november 2015;
- 16. novembra 2015 – žiadosť advokáta žalobkýň 2 a 3 o odročenie pojednávania (pre ukončenie výkonu správy žalobkyňou 1 s vlastníkmi bytov k 30. júnu 2015);
- 18. novembra 2015 – pojednávanie odročené na 3. február 2016;
- 4. decembra 2015 – žiadosť sťažovateľky, aby súd konal;
- 7. decembra 2015 – referát na oznámenie sťažovateľke o tom, že súd koná;
- 3. februára 2016 – pojednávanie, vyhlásenie rozsudku o zamietnutí žaloby;
- 4. marca 2016 – realizovaný referát na doručenie rozsudku;
- 24. marca 2016 – odvolanie žalobkyne 1 a žalobkýň 2 a 3;
- 31. marca 2016 – referát na vyrubenie súdneho poplatku, doručenie odvolaní a výzvy sťažovateľke na vyjadrenie;
- 26. apríla 2016 – predloženie spisu krajskému súdu;
- 29. apríla 2016 – vyjadrenie sťažovateľky k odvolaniu;
- 18. októbra 2016 – doručenie vyjadrenia sťažovateľky žalobkyniam (krajský súd);

- 26. októbra 2016 – doplnenie odvolania žalobkyne 1;
- 16. mája 2017 – vrátenie spisu okresnému súdu ako predčasne predloženého;
- 18. mája 2017 – referát na doručenie doplnenia odvolania žalobkyne 1 žalobkyniam 2 a 3 a sťažovateľke s výzvou na vyjadrenie;
- 7. júna 2017 – vyjadrenie sťažovateľky k doplneniu odvolania;
- 12. júna 2017 – žiadosť advokáta žalobkýň 2 a 3 o predĺženie lehoty na vyjadrenie;
- 15. júna 2017 – vyjadrenie žalobkýň 2 a 3 k doplneniu odvolania;
- 30. júna 2017 – referát na vzájomné doručenie vyjadrení doručených 7. a 15. júna 2017;
- 26. júla 2017 – vyjadrenie sťažovateľky (k vyjadreniu žalobkýň 2 a 3 k doplneniu odvolania doručenému 15. júna 2017);
- 28. júla 2017 – vyjadrenie žalobkyne 1 so žiadosťou o doručenie vyjadrenia sťažovateľky (k doplneniu odvolania doručeného súdu 7. júna 2017);
- 22. augusta 2017 – referát na doručenie vyjadrenia sťažovateľky (k doplneniu odvolania doručeného súdu 7. júna 2017) žalobkyni 1;
- 19. septembra 2017 a 4. októbra 2017 – vyjadrenie žalobkyne 1;
- 4. októbra 2017 – referát na doručenie a) vyjadrenia sťažovateľky (doručeného súdu 26. júla 2017) žalobkyniam na vedomie, b) vyjadrenia žalobkyne 1 sťažovateľke a žalobkyniam 2 a 3 s možnosťou vyjadriť sa;
- 10., 11. a 17. októbra 2017 – vyjadrenia sťažovateľky;
- 24. októbra 2017 – vyjadrenie žalobkyne 1 k vyjadreniu sťažovateľky (doručenému súdu 26. júla 2017);
- 3. novembra 2017 – referát na doručenie a) vyjadrení sťažovateľky žalobkyniam na vedomie, b) vyjadrenia žalobkyne 1 sťažovateľke a žalobkyniam 2 a 3 na vedomie;
- 6. novembra 2017 – vyjadrenie žalobkýň 2 a 3 k vyjadreniu sťažovateľky (doručenému súdu 26. júla 2017);
- 10. novembra 2017 – referát na vyčkание vrátenia doručení z predchádzajúceho referátu;
- 24. novembra 2017 – referát na vypracovanie predkladacej správy, na doručenie vyjadrenia žalobkýň 2 a 3 sťažovateľke a žalobkyni 1 na vedomie;
- 27. novembra 2017 – predloženie spisu krajskému súdu;

- 23. apríla 2019 – uznesenie krajského súdu o zmene strany sporu (žalobkyne 1);
- 27. mája 2019 – uznesenie krajského súdu o zrušení a vrátení veci okresnému súdu;
- 30. júla 2019 – vrátenie spisu okresnému súdu;
- 28. augusta 2019 – referát na doručenie uznesenia krajského súdu;
- 16. októbra 2019 – žiadosť právnej zástupkyne žalobcu 1 o doručenie uznesenia krajského súdu;
- 19. novembra 2019 – nariadenie termínu pojednávania na 17. marec 2020;
- 12. marca 2020 – zrušenie pojednávania v dôsledku vyhlásenia mimoriadnej situácie v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19;
- 20. mája 2020 – nariadenie nového termínu na 29. september 2020;
- 29. septembra 2020 – pojednávanie, odročenie na 26. október 2020 na vyhlásenie rozsudku.

6.1 Predseda súdu nezistil právnu ani faktickú náročnosť sporu, doterajšia dĺžka konania podľa neho nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti sporu. Zistil obdobia kratšej nečinnosti súdu v období od 9. marca 2009 (posledné vyjadrenie strany) do 15. júla 2009 (nariadenie prvého pojednávania), od 8. novembra 2012 (návrat spisu z krajského súdu) do 26. apríla 2013 (nariadenie ďalšieho pojednávania), od 30. júla 2019 (návrat spisu z krajského súdu) do 9. novembra 2019 (nariadenie ďalšieho pojednávania). V postupe súdu zistil aj nesústredenosť v dôsledku vrátenia spisu okresnému súdu pre nevykonanie dôslednej prípravy pred jeho predložením. Upriamil pozornosť na obdobie, keď sa spis nachádzal na krajskom súde. Ústavná sťažnosť sa podľa neho javí ako dôvodná.

7. Podaním z 23. septembra 2020 vyzval ústavný súd právneho zástupcu sťažovateľky na repliku k vyjadreniu okresného súdu. Právny zástupca sťažovateľky vo vyjadrení zo 16. októbra 2020 uviedol, že netrvá na ústnom pojednávaní. Poukázal na priznanie okresného súdu, že k prieťahom v konaní dochádzalo a že ústavná sťažnosť je dôvodná. Nesúhlasil s tvrdením okresného súdu, že ide len o kratšiu nečinnosť, pretože vykonávané procesné úkony nijakým spôsobom nevedli k právoplatne ukončenej veci ani po viac ako 12 rokoch. Postup okresného súdu bol preto neefektívny a nesprávny a vec v krátkom čase nebude právoplatne skončená, keďže sa ňou okresný súd stále zaoberá. Počet úkonov okresného súdu je irelevantný, ak nemali za následok žiadny posun vo veci,

resp. právoplatné skončenie veci. Do pozornosti dal obdobia nečinnosti i) 10 mesiacov od preradenia veci do registra C (23. januára 2009) do prvého pojednávania (18. novembra 2009), ii) viac ako 2 roky od podania návrhu na prerušenie konania (23. apríla 2010) do rozhodnutia o jeho zamietnutí (22. mája 2012), iii) takmer 5 mesiacov od podania návrhu žalobkyne na zmenu účastníkov (9. mája 2011) do rozhodnutia o pripustení zmeny účastníkov (4. októbra 2011), iv) v období od 19. októbra do 8. apríla 2014 bez uskutočnenia ústneho pojednávania, v) viac ako 6 mesiacov od opätovného návrhu na zmenu účastníkov konania (13. novembra 2014) do rozhodnutia o pripustení zmeny (28. mája 2015), pričom termín pojednávania bol nariadený až na 18. november 2015, t. j. o ďalších takmer 6 mesiacov, vi) viac ako 1 rok od predloženia spisu krajskému súdu (26. apríla 2016) do vrátenia späť (16. mája 2017) pričítateľný okresnému súdu z dôvodu dôsledne nevykonanej prípravy spisu, vii) viac ako 6 mesiacov do opätovného predloženia spisu krajskému súdu (27. novembra 2017), viii) takmer 8 mesiacov po vrátení spisu (30. júla 2019) do nariadenia pojednávania (17. marca 2020). Za potrebné považoval uviesť, že pri sťažnostiach na dĺžku konania sa posudzuje celková dĺžka konania prebiehajúceho na viacerých stupňoch (teda aj viacnásobné predloženia veci krajskému súdu, ktoré nepredstavovali samostatné konania) až do jeho právoplatného skončenia.

7.1 Primeranosť výšky požadovaného finančného zadosťučinenia odôvodnil použitím kritérií podľa rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 10. novembra 2004 vo veci Ernestina Zullo proti Taliansku, podľa ktorých za každý rok konania malo byť priznané odškodnenie vo výške 1 000 až 1 500 €. Dokonca ju považoval za podhodnotenú. Napokon vyčíslil trovy konania.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práv uvedených v bode 1.

II.

Relevantná právna úprava a východiská ústavného súdu

9.1 Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

9.2 Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

9.3 Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9.4 Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9.5 Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

11. Základnou povinnosťou súdu a zákonného sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom

prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca bol podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplývala z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, bol súd prvého stupňa podľa § 226 OSP viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

11.1 Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“), ktorý v čl. 17 základných princípov upravuje princíp hospodárnosti a rýchlosti konania (Súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb). Podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

12. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o zaplatenie finančnej náhrady vedenom pod sp. zn. 11 C 19/2009 došlo, resp. dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Takto bol predmet konania vymedzený uznesením o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd

rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

14. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ide v napadnutom konaní o občianskoprávny spor o zaplatenie sumy 5 979,31 € ako nedoplatkov na platbách do fondu prevádzky, údržby a opráv domu za označené obdobie na základe zmluvy o výkone správy, resp. ako mimoriadneho príspevku na základe osobitnej dohody. Obdobné konania tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v tejto veci nebadať prítomnosť osobitných okolností spôsobujúcich skutkovú alebo právnu zložitosť. Otázkou aktívnej legitímácie správcu bytov a nebytových priestorov v súdnom konaní sa zaoberal aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí publikovanom v zbierke rozhodnutí a stanovísk pod č. R 63/2009, neskôr v uznesení sp. zn. 3 Cdo 193/2014 zo 6. júna 2016.

14.1 Pri celkovej úvahe o stupni zložitosti preskúmvanej veci ústavný súd vzal do úvahy, že povinnosť posudzovať predbežné otázky mohla vec urobiť o niečo zložitejšou. Ústavný súd síce vzal do úvahy uvedené skutočnosti, ale zároveň konštatoval, že žiadna právna a skutková zložitosť veci, prípadne nedostatok judikatúry nemôže ospravedlniť to, že viac ako 12 rokov po začatí sporu nie je vec sťažovateľky právoplatne skončená.

14.2 Ústavný súd posudzuje pri ústavných sťažnostiach na prietahy v konaní aj význam konania pre sťažovateľa. Sťažovateľka neuviedla v tomto ohľade žiadnu okolnosť a ústavný súd nezistil, že by išlo o taký predmet konania, u ktorého je potrebné spor posudzovať so zvýšenou pozornosťou.

15. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadne významné prispievanie tohto kritéria k dĺžke trvania konania na okresnom súde. Správanie sťažovateľky prispelo k dĺžke konania nepriamo tak, že podávala procesné návrhy, o ktorých okresný súd bol povinný rozhodnúť (podala 2 návrhy na prerušenie konania). Využitie procesného oprávnenia jej však nemožno

pričítať na ujmu, pokiaľ nejde o jeho zjavné zneužitie. Obdobie primerané na rozhodnutie o ňou podaných návrhoch ale následne nemožno považovať za zbytočné priet'ahy. Do úvahy je potrebné vziať aj to, že návrh podala priamo na pojednávaní, resp. v druhom prípade deň pred nariadeným termínom pojednávania, čo znamenalo nemožnosť prejednať vec samu na nariadených pojednávaniach. Sťažovateľka zapríčinila odročenie pojednávania z 15. februára 2011. Pre úplnosť je ale potrebné uviesť, že účasť na tomto pojednávaní dodatočne žiadala ospravedlniť aj žalobkyňa.

16. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v doterajšom priebehu konania. Ústavný súd v súvislosti s posudzovaním napadnutého konania upriamuje pozornosť na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj neefektívna (nesústredená) činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 380/08, I. ÚS 7/2011).

16.1 Ústavný súd, vychádzajúc z prehľadu úkonov zistených zo zapožičaného spisu a z vyjadrenia predsedu okresného súdu (bod 6), zistil už na prvý pohľad neprimeranú celkovú dĺžku konania, ktoré sa začalo v roku 2008 a dodnes nie je právoplatne skončené (po viac ako 12 rokoch). Súčasne ústavný súd poznamenáva, že dobu, počas ktorej sa spis z dôvodu odvolacieho konania (trikrát) nachádzal na krajskom súde (2 roky a 10 mesiacov) a ktorej dĺžku, resp. trvanie nemohol okresný súd ovplyvniť, nemožno z objektívnych dôvodov pripočítať na jeho ťarchu. Bližšie skúmanie si preto zaslúži obdobie 9 rokov a 2 mesiacov.

17. V postupe okresného súdu ústavný súd zistil viaceré obdobia nečinnosti kratšieho trvania, resp. väčšie časové odstupy medzi jednotlivými úkonmi súdu.

17.1 Krátke obdobie nečinnosti sa vyskytlo v roku 2008, keď po zaplatení súdneho poplatku za žalobu (18. júla 2008, záznam vytlačený 7. augusta 2008) do vydania platobného rozkazu 27. novembra 2008 uplynuli viac ako 3 mesiace.

17.2 Ďalšie obdobie nečinnosti bolo od podania žalobkyne doručeného 9. marca 2009 do nariadenia prvého pojednávania 15. júla 2009, t. j. viac ako 4 mesiace. Tieto dve kratšie obdobia nečinnosti prispeli k tomu, že prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 1 rok a 8 mesiacov po podaní žaloby.

17.3 Obdobie nečinnosti v trvaní 3 mesiacov ústavný súd vníma od právoplatného zamietnutia návrhu na prerušenie konania (16. novembra 2012) do referátu na vyžiadanie spisu sp. zn. 38 C 327/2010. Tento úkon vyznieva nelogicky, pretože súd už o návrhu na prerušenie konania z dôvodu riešenia podstatnej otázky v uvedenom konaní rozhodol a uvedený spis mal byť vyžiadaný pred rozhodnutím o návrhu na prerušenie konania. Ďalší úkon súdu (nariadenie termínu pojednávania) potom nasledoval až o 3 mesiace (26. apríla 2013), čo ústavný súd posúdil ako neefektívny postup, pretože obidva tieto úkony mohli byť vykonané v jeden deň. Aj predseda súdu priznal nečinnosť v tomto období.

17.4 Napokon, ako priznal aj predseda súdu, nečinnosťou je poznačené aj obdobie od 30. júla 2019 (návrat spisu z krajského súdu) do 19. novembra 2019 (nariadenie ďalšieho pojednávania).

18. Konanie okresného súdu bolo podstatným spôsobom poznačené neefektívnosťou a nesústredenosťou. Za neefektívny postup ústavný súd považuje výzvu žalobkyni, či trvá na návrhu na prerušenie konania (referát z 28. marca 2012), hoci svoj návrh predniesla na pojednávaní 14. marca 2012 a nevzala ho späť. Následkom tohto postupu sa jeden mesiac nekonalo, hoci sa o návrhu mohlo rozhodnúť.

18.1 Neefektivitu v postupe okresného súdu ale vidí ústavný súd hlavne pri nariadovaní pojednávania. Okresný súd mal venovať väčšiu pozornosť možnosti ukončiť vec rozhodnutím už po treťom pojednávaní vo veci samej v roku 2010. Tým by zachoval požiadavku plynulosti a hospodárnosti konania i s ohľadom na skutkový a právny stav. Ďalšie pojednávania potom okresný súd viedol spôsobom, ktorý jasne nesmeroval k ukončeniu právnej neistoty strán. Svoj podiel na tom mali čiastočne aj strany sporu, ktoré svoje procesné práva uplatňovali tak, že na nariadených termínoch pojednávania nedošlo k prerokovaniu veci samej (z dôvodu ospravedlnenia neúčasti alebo z dôvodu odročenia pre podanie návrhov na vstup účastníkov, resp. prerušenie konania a s tým spojenú potrebu rozhodnúť o nich).

18.2 Podľa názoru ústavného súdu mal okresný súd rozhodnejšie postupovať smerom k meritórnemu rozhodnutiu aj v období po vyriešení návrhu na prerušenie konania z dôvodu prebiehajúceho konania sp. zn. 38 C 327/2010 (pojednávania vykonané v roku 2014). Neurobil tak, nevyužil dostupné procesné nástroje, následkom čoho došlo k vyhláseniu rozsudku až 3. februára 2016, teda po 7 rokoch a 6 mesiacoch od podania žaloby.

18.3 Neefektívna činnosť okresného súdu sa prejavila aj pri predkladaní spisu krajskému súdu 26. apríla 2016. Ak odvolanie žalobkyne v 1. rade neobsahovalo náležitosti odvolania (išlo o tzv. blanketové odvolanie), mala podľa vtedy účinnej právnej úpravy (Občiansky súdny poriadok) a judikatúry (napr. R 20/2014) nasledovať výzva okresného súdu odvolateľke na jeho doplnenie. Krajský súd po zistení, že okresný súd nevykonal úkony prípravy podľa § 374 CSP (odvolanie žalobkyne v 1. rade bolo medzičasom doplnené), vrátil spis ako predčasne predložený. Neefektívnosť tohto postupu priznal i predseda okresného súdu.

18.4 Po poslednom vrátení spisu z krajského súdu sa vyskytla neefektívnosť postupu okresného súdu pri realizovaní referátu z 28. augusta 2019 na doručenie uznesenia žalobcovi v 1. rade prostredníctvom jeho právneho zástupcu, ktoré bolo doručené nesprávne advokátovi jeho právneho predchodcu (k zmene došlo počas obdobia, keď sa spis nachádzal na krajskom súde). Uvedenou nepozornosťou okresného súdu došlo k oddialeniu právoplatnosti uznesenia krajského súdu o necelý mesiac (16. októbra 2019).

19. Zistené obdobia nečinnosti okresného súdu v súhrne nie sú prejavom snahy okresného súdu viesť spor efektívne ku konečnému rozhodnutiu. Ústavný súd nemôže považovať doterajšiu celkovú dĺžku konania na okresnom súde (viac ako 9 rokov) za primeranú. Okresný súd priznal, že v období uvedenom sťažovateľkou nekonal pribežne. Podľa ústavného súdu zistené obdobia úplnej nečinnosti okresného súdu (v súčte prevyšujúce 13 mesiacov) a jeho opakovane neefektívny postup významne prispeli k dĺžke namietaného konania. Ústavnú sťažnosť nie je preto možné vyhodnotiť inak ako za dôvodnú. Okresný súd nevyužil prostriedky dané mu procesným predpisom na zabezpečenie, aby ochrana práv sťažovateľky bola účinná a rýchla. Osobitne počnúc 1. júlom 2016, keď nadobudol účinnosť nový Civilný sporový poriadok, okresný súd dôsledne nevyužil procesné inštitúty na zabezpečenie plynulého a efektívneho priebehu

súdneho konania, čo následne malo vplyv aj na jeho celkovú dĺžku. Všetky uvedené okolnosti viedli ústavný súd k záveru o tom, že postup okresného súdu v okolnostiach tohto prípadu vykazuje znaky nesústredenosti, neefektívnosti a v konečnom dôsledku zbytočných priet'ahov, ktoré dosahujú až ústavnoprávnu intenzitu.

20. Vychádzajúc z týchto skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 19/2009 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku). Vo vz'ahu k vznesenej námietke porušenia zásady zákazu *denegatio iustitiae*, ktorá je súčasťou základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd konštatuje, že nedostatky v postupe okresného súdu, ktoré boli kvalifikované ako zbytočné priet'ahy v konaní, nedosahujú až takú intenzitu, že by ich bolo možné vyhodnotiť ako odmietnutie spravodlivosti s'ťažovateľke v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy.

IV.

Príkaz vo veci konať a finančné zadost'učinenie

21. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej s'ťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody s'ťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

22. V nadväznosti na výrok o porušení označených práv a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany s'ťažovateľke ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov, zohľadňujúc skutočnosť, že vec toho času nie je právoplatne skončená a je odročená na vyhlásenie rozsudku (bod 2 výroku).

23. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

24. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

25. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

26. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €, svoju žiadosť riadne odôvodnila (bod 4).

27. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

28. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02, II. ÚS 67/03).

29. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k záveru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky (obdobie nečinnosti, predmet sporu, zložitosť veci a význam napadnutého konania pre sťažovateľku, postoj sťažovateľky pri hájení svojich práv, mieru zavinenia okresného súdu) považuje za primerané vo výške 3 000 €, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu. Vo zvyšnej časti jej žiadosti ústavný súd nevyhovel (bod 5 výroku nálezu). Ústavný súd vychádzal pri stanovení výšky finančného zadosťučinenia zo svojej judikatúry (napr. I. ÚS 276/2017, IV. ÚS 115/2011, IV. ÚS 87/2012, II. ÚS 71/2017, IV. ÚS 236/2018).

V.

Trovy konania

30. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

31. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

32. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľke náhradu trov konania v sume 640,66 € ako trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (príprava a prevzatie veci a písomné podanie na súde) v hodnote po 163,33 €, resp. v roku 2020 (písomné podanie na súde) v hodnote 177 € vrátane dvoch režijných paušálov

v hodnote 9,80 €, jedného režijného paušálu vo výške 10,62 € a dane z pridanej hodnoty v sume 106,78 €, keďže právny zástupca sťažovateľky je platiteľom tejto dane.

33. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet advokáta (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

34. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2020

Miroslav DURIŠ
predseda senátu